

OFFICIELE SPELLING VAN HET SURINAAMS, HINDOESTAANS EN JAVAANS

In de resolutie No. 4501 van 15 juli 1986 werd de nieuwe officiële spelling van het Surinaams (Sranan Tongo) vastgesteld. Ook de nieuwe spellingen van het Surinaams-Hindoestaans (Sarnami Hindustani) en het Surinaams-Javaans (Basa Jawa Suriname) zijn toen door de daarvoor ingestelde commissies zoveel mogelijk in overeenstemming gebracht met die van het Sranan en met elkaar (concordantie-beginsel).

De oude spelling van de Surinaamse talen was gebaseerd op de Nederlandse spelling, wat ook het geval was bij de talen, die in Indonesië, het voormalig Nederlands-Indië, worden gesproken. Maar evenals Indonesië heeft ook Suriname inmiddels deze spelling bijgesteld in het licht van de moderne inzichten in zowel de fonologie als de fonologische structuur van de Surinaamse talen.

Voor een groot deel is de nieuwe Surinaamse spelling in overeenstemming gebracht met die van de Bahasa Indonesia. Zo werd de "oe" vervangen door "u", de "j" door "y", de "z" door "s", de "v" door "f". Dit geldt voor alle Surinaamse talen. Voor de volgende klanken wordt echter een onderscheid gemaakt in de schrijfwijze van de Surinaamse talen van Afrikaanse oorsprong (Sranan, Aluku, Kwinti, Paramakaans, Saramakaans en Matawai) en die van Aziatische oorsprong (Saranami, Javaans en Chinees). Zo worden de "dj" en "tj" in de Afro-Surinaamse talen vervangen door "dy" en "ty", terwijl ze in de Surinaamse talen van Aziatische oorsprong worden vervangen door "j" en "c". Een uitzondering is echter de nieuwe schrijfwijze van de "sj". Deze wordt behalve in de Afro-Surinaamse talen ook in het Javaans vervangen door "sy", terwijl het in het Sarnami "sh" wordt geschreven. In vroegere spellingen verdubbelde men klinkers en medeklinkers onder invloed van het Nederlandse spellingsysteem. Het Sranan kent echter geen semantisch onderscheid tussen korte en lange klinkers en daarom is zowel de medeklinker- als de klinkerverdubbeling overbodig.

De nieuwe spelling berust op een fonematische analyse van het klanksysteem van het Sranan. Dat wil zeggen dat iedere klank die semantisch functioneel is, een eigen teken krijgt. We maken verder nog enkele aantekeningen bij de volgende Sranan-klanken:

a) De "g" voor een i of e kan op twee manieren worden uitgesproken. Door sommige sprekers wordt de "g" uitgesproken als "dj": men schrijft dus "gi" (geven), maar men zegt "dje". Of men schrijft "geri" (geel), maar men zegt "djerie". Door andere sprekers wordt de g echter uitgesproken, zoals hij ook voor alle andere klinkers moet worden uitgesproken, namelijk zoals in het Duitse "gut", "Gott" en "groß", of in het Engelse "go", "God" en "good". Let op! De g als dj hoort men alleen voor een i of e!

b) De "k" voor een i of e wordt op dezelfde manier behandeld als de "g" en kan op twee manieren worden uitgesproken. Door sommige sprekers wordt de "k" uitgesproken als "tj": men schrijft dus "kibri" (schuilen, verbergen), maar men zegt "tjibrie". Of men schrijft "kerki" (kerk), maar men zegt "tjertjie". Door andere sprekers wordt de k echter uitgesproken, zoals hij ook voor alle andere klinkers moet worden uitgesproken, namelijk als een normale k. Let op! De k als tj hoort men alleen voor een i of e!

c) De "h" wordt door sommige sprekers nooit uitgesproken. Zo hoort men "eri" (heel) in plaats van "heri" en "ede" (hoofd) in plaats van "hede". De h-klank wordt dikwijls gebruikt om de nadruk op woorden te leggen. Bijvoorbeeld: "A sani hebi trutru - dat ding is erg zwaar!". Of zoals er in een opwekkingslied wordt gezongen: "En nen de moro hei, moro ala trawan - Zijn naam is hoger dan ieder ander". In de woordenlijst is het aantal woorden gespeld met h zeer beperkt gehouden. In enkele gevallen is een woord twee maal opgenomen, bijvoorbeeld "ati" (hart) en "hati".

d) De letter "n" onmiddelijk na een klinker geeft aan dat die klinker nasaal is, dus mede door de neus wordt uitgesproken. Deze klanken kunnen met de Franse nasale klinkers vergeleken worden, maar in het Sranan hoort men een ng-klank na de nasale klinker. Zo lijkt "wan" bijna als het Nederlandse "wang". Andere voorbeelden zijn: "en" (hij) = "eng", "nyun" (nieuw) = "njoeng", "nyan" (eten) = "njang", "bun" (goed) = "boeng" en "tan" (blijven) = "tang".

e) Wanneer een "r" voor of na een klinker staat, wordt die klinker gerekt, lang uitgesproken. Dus in "smara" (smal) of in "fara" (ver) wordt de eerste a gerekt uitgesproken, ongeveer als in het Nederlandse "maar".

f) In leenwoorden komen klanken voor, die niet behoren tot het Sranan klanksysteem. Daarom heeft de spellingscommissie als algemene regel vastgesteld, dat deze leenwoorden gespeld moeten worden als in de taal waaraan zij zijn ontleend, wanneer zij althans niet zodanig zijn gewijzigd, dat zij aan het Sranan klanksysteem zijn aangepast. Vooral bij woorden van Nederlandse oorsprong, die in tegenstelling tot het Sranan wel langgerekte klinkers kennen, wordt verdubbeling voorkomen door het gebruik van tweeklanken. Zo wordt de "oo" vervangen door "ow", bijvoorbeeld: "hoopoe" (hoop) = "howpu", "troostoe" (troost) = "trowstu", "roosoe" (roos) = "rowsu". De "ee" wordt vervangen door "ei", bijvoorbeeld: "profeeti" (profeet) = "profeiti", "leesi!" (lees!) = "leisi!". Daarnaast worden Surinaamse tweeklanken ook gebruikt om Nederlandse tweeklanken te vervangen. Zo verandert de "ij" in een "ei", de "ui" wordt vervangen door "oi", de "auw" verandert in "aw", de "ouw" in "ow" en tenslotte verandert de "eeuw" in "ew". Voorbeelden zijn: "blijti" (blij) = "breiti", "zuigi" (zuigen) = "soigi", "benauwtoe" (benauwd) = "banawtu", "foutoe" (fout) = "fowtu" en "leeuw" (leeuw) = "lew".

g) Er bestaat een algemene neiging het gebruik van hoofdletters tot een minimum te beperken. Alleen daar waar ze een syntactische of semantische functie heeft, zou de hoofdletter eigenlijk zijn aan te bevelen. Het gebruik van hoofdletters in persoons- en aardrijkskundige namen is echter niet louter een spellingsaangelegenheid: de overheidsadministratie en de wet hebben er ook bemoeienis mee. Veel handels- en merknamen zijn beschermd en zullen daarom ook met een hoofdletter geschreven moeten worden, bijvoorbeeld: "Kaw-ede" (koeienhoofd), een tabaksmerk, en "Witbol" (blanke jongen), een waspoedermerk. Verder worden hoofdletters gebruikt om het begin van een zin aan te geven, aan het begin van eigennamen en persoonstitels (bijvoorbeeld Granman Aboikoni) en woorden, die betrekking op de Eeuwige hebben: "Gado" (G'd), "Masra" (Heer), "Ferlusuman" (Verlosser) en "Yepiman" (Messias).

KLANKEN IN DE NIEUWE SPELLING:

OUDE SPELLING	SURINAAMS (SRANAN)	JAVAANS (BASA JAWA)	HINDOESTAANS (SARNAMI)
aa	a	á	á
auw	aw	au	au
dj	dy	j	j
ij	ei	ei	ei
j	y	y	y
oe	u	u	u
sj	sy	sy	sh
tj	ty	c	c
ui	oi	oi	oi
v	f	f	f
z	s	s	s